

HISTORISCHE VERENIGING ALKMAAR

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende en twintigste-eeuws cultuurgoed in Nederland

Alkmaar, 10 oktober 2018

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Alkmaar

betreft: verzoek tot bescherming van een fabrieksschoorsteen, Jaagpad/Eilandswal, als
gemeentelijk monument

Geacht college,

De historische schoorsteen aan het Jaagpad/Eilandswal, van de vroegere Alkmaarse firma S. Krom, eertijds bekend als de “Noord-Hollandsche Stoomwasch- en Strijkinrichting met ververij en chemische wasserij” dreigt te worden verwijderd. Gezien het historische belang van deze schoorsteen verzoeken wij u de schoorsteen aan te wijzen als gemeentelijk monument. Wij verzoeken u om op de korte termijn de procedures op te starten conform de vigerende gemeentelijke erfgoedverordening.

Aan het begin van de twintigste eeuw verrees aan het Jaagpad aan het Noord-Hollands Kanaal de “Stoomwasch- en Strijkinrichting” van Krom, een elegant fabrieksgebouw, dat al snel aan uitbreiding toe was. Een succesvolle onderneming dus, waar vele Alkmaarders, vaak vrouwen, een eerlijk salaris verdienden. Voor de tweede wereldoorlog waren er 140 werknemers. De clientèle van de gegoede burgerij lieten er hun was doen. Die werd opgehaald en keurig gestreken als een pakket weer afgeleverd. Aanvankelijk met paard en wagen. De fabriek groeide met zijn tijd mee. In 1925 laat de gevel zien dat het gebouw flink is vergroot en dat de firma S. Krom inmiddels staat voor “Noord-Holl.Stoomwasch- en Strijkinrichting met ververij en chem.wasserij”. Het chemisch reinigen had zijn intrede gedaan. Heel Noord-Holland werd bediend. En na de opening van de Afsluitdijk werd ook Friesland veroverd. Uiteindelijk vertrok de hoofdvesting naar het Friese Gorredijk in 1980. Toen noemde het bedrijf zich inmiddels “Krom Textielreiniging BV”. Na de oorlog groeide het bedrijf door naar 200 werknemers. Particulieren waren niet langer de belangrijkste klanten. De wasmachine thuis en moderne

HISTORISCHE VERENIGING ALKMAAR

lichtere stoffen maakten Krom voor het gezin overbodig. Grote instellingen als ziekenhuizen, bejaardentehuizen en de grotere hotels waren nu de klanten. Krom is een toonaangevend bedrijf geworden in zijn branche en past milieuvriendelijke reinigingstechnieken toe. Na het vertrek van het bedrijf uit Alkmaar is een groot deel van de oorspronkelijke bebouwing gesloopt.

De genoemde schoorsteen is monumentwaardig om de volgende redenen:

- Architectuurhistorisch als voor Alkmaar zeldzaam voorbeeld van een historische fabrieksschoorsteen en vanwege de toenemende landelijke zeldzaamheid van fabrieksschoorstenen
- Cultuurhistorisch als illustratie van de industrialisatie van Alkmaar en vanwege de betekenis van de “Stoomwasch- en Strijkinrichting” van Krom voor Alkmaar
- Vanwege het gaaf behouden karakter van de schoorsteen
- Vanwege het beeldbepalende belang van de schoorsteen voor dit deel van Alkmaar

Op dit moment is de toekomst van de schoorsteen onzeker. De schoorsteen moet in de ogen van de betrokken ontwikkelende partij gesloopt worden omdat deze in de weg staat voor woningbouw. Er zijn echter aantrekkelijke voorbeelden in andere steden van bewaarde schoorstenen, die als erfgoed en identiteitsdrager in een nieuwe woonwijk worden gekoesterd. Dat zou ook de functie van de schoorsteen van Krom kunnen zijn. Onlangs is in Blokker bij Hoorn een vergelijkbare schoorsteen gerestaureerd. Daar bleek de provincie Noord-Holland te willen bijdragen in restauratie en behoud.

Een ander mooi voorbeeld van in een nieuwe woonwijk ingepaste industriële schoorstenen vonden we in Leidsche Rijn bij Utrecht. We stellen ons voor, dat er ook voor de nieuwe wijk aan het Jaagpad een planologische indeling denkbaar is, waarbij de schoorsteen van Krom als ‘versiering’ en als monument van industrieel erfgoed kan bijdragen aan de sfeer en aantrekkelijkheid van de nieuwe woonomgeving.

Daartoe vragen wij u te onderzoeken of het mogelijk is de schoorsteen van Krom aan te wijzen als gemeentelijk monument en in overleg te gaan met de betreffende projectontwikkelaar en de architect om te komen tot behoud van deze inmiddels zeldzaam geworden fabrieksschoorsteen. We zijn steeds bereid u hierbij te helpen en nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groeten, mede namens de genoemde organisaties,

Leen Spaans, voorzitter

Anneke Goddijn, secretaris